

3 (Sem-6/CBCS) SKT HE 1

2023

SANSKRIT

(Honours Elective)

Paper : SKT-HE-6016

(Fundamentals of Āyurveda)

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks
for the questions

UNIT—I

(Introduction to Āyurveda)

(आयुर्वेदৰ বিষয়ে ভূমিকা)

(Marks : 30 / অক্ষ : ৩০)

1. Answer the following questions : 1×3=3

তলৰ প্রশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখাঁ :

(a) Who was भारमिश्र?

ভারमिश्र কোন আছিল ?

(b) What is meant by the term 'वेद' in आयुर्वेद?

आयुर्वेद शब्दत थका 'वेद' शब्दटोव अर्थ कि ?

(2)

(c) Write down 'yes' or 'no' in connection with the following sentence :

তলৰ বাক্যফাঁকিৰ বিষয়ে 'হয়' বা 'নহয়' লিখাঁ :

The source of Āyurveda is the *Sāmaveda*.

আয়ুৰ্বেদৰ মূলগ্ৰন্থ হ'ল 'সামবেদ'।

2. What is the meaning of the term 'অশ্বিনৌ'? What does the term imply in connection with the context of আয়ুৰ্বেদ? 2

'অশ্বিনৌ' শব্দটোৰ অৰ্থ কি? আয়ুৰ্বেদ প্ৰসঙ্গত এই শব্দটোৱে কি বুজায়?

3. Write a short note on any one of the following : 5

তলত দিয়া যি কোনো এটাৰ বিষয়ে চমু টোকা লিখাঁ :

মাধব ; সুশ্ৰুতসংহিতা ; বাস্ৱট।

4. Answer the following questions (any two) : $10 \times 2 = 20$

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া (যি কোনো দুটা) :

(a) Discuss how the concept of আয়ুৰ্বেদ came into existence in the land of ancient India.

প্ৰাচীন ভাৰতভূমিত আয়ুৰ্বেদৰ ধাৰণা কিদৰে আহিছিল সেই বিষয়ে আলোচনা কৰাঁ।

A23/703

(Continued)

(3)

(b) Write a note on the importance of আয়ুৰ্বেদ in modern lifestyle.

আধুনিক জীৱনচৰ্চাত আয়ুৰ্বেদৰ গুৰুত্ব কি সেইবিষয়ে এটা টোকা প্ৰস্তুত কৰাঁ।

(c) Write what you know about the two schools of আয়ুৰ্বেদ.

আয়ুৰ্বেদৰ দুটা শাখাৰ বিষয়ে কি জানা, লিখাঁ।

(d) Discuss the contribution of চৰক in the field of আয়ুৰ্বেদ.

আয়ুৰ্বেদৰ ক্ষেত্ৰখনত চৰকৰ অৱদানৰ বিষয়ে আলোচনা আগবঢ়োৱাঁ।

UNIT—II

(Carakasamhitā—Sūtrasthāna)

(চৰকসংহিতা—সূত্ৰস্থান)

(Marks : 20 / অঙ্ক : ২০)

5. Write short notes on any two of the following :

$5 \times 2 = 10$

তলত দিয়া যি কোনো দুটাৰ বিষয়ে চমু টোকা লিখাঁ :

আত্ৰেয় ; দ্বিধিহাৰ ; গৰ্মগৃহম্।

A23/703

(Turn Over)

6. (a) Discuss the importance of সূত্রস্থান in the context of the 'চৰকসংহিতা'. 10

'চৰকসংহিতা'ৰ সূত্রস্থানৰ গুৰুত্ব সম্পৰ্কে আলোচনা আগবঢ়োৱা।

Or / অথবা

- (b) Discuss the measures to be taken in the month of হৈমন্ত as prescribed in the 'চৰকসংহিতা'.

'চৰকসংহিতা' অনুসৰি হৈমন্ত ঋতুত লবলগীয়া বিবিধ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

UNIT—III

(Bhaiṣajyaratnāvalī)

(ভৈষজ্যৰত্নাবলী)

(Marks : 30 / অঙ্ক : ৩০)

7. Answer the following questions : 1×7=7

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া :

- (a) What is the meaning of the term 'প্ৰত্নূহব্লুহ'?

'প্ৰত্নূহব্লুহ' শব্দটোৰ অৰ্থ কি ?

- (b) Who is the writer of the book, 'মৈষজ্যৰত্নাবলী'?

'ভৈষজ্যৰত্নাবলী' গ্ৰন্থখনৰ ৰচয়িতা কোন ?

- (c) What was the principal aim behind the composition of the book, 'মৈষজ্যৰত্নাবলী'?

'ভৈষজ্যৰত্নাবলী' গ্ৰন্থখন ৰচনা কৰাৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য কি আছিল ?

- (d) From whom দক্ষ got the knowledge of আয়ুৰ্বেদ?

দক্ষই কাৰ পৰা আয়ুৰ্বেদৰ জ্ঞান লাভ কৰিছিল ?

- (e) Who is মুনিপ্ৰেষ্ঠ after আত্ৰেয়?

আত্ৰেয়ৰ পিছত মুনিপ্ৰেষ্ঠ বুলি কাক বুজোৱা হৈছে ?

- (f) How many types of treatment are prescribed in the 'মৈষজ্যৰত্নাবলী'?

'ভৈষজ্যৰত্নাবলী' অনুসৰি চিকিৎসাৰ প্ৰকাৰ কেইবিধ ?

- (g) Fill in the blank :

খালি ঠাই পূৰণ কৰা :

ধৰ্মাৰ্থকামমোক্ষানাম্ _____ মূলমুত্তমম্।

8. Answer the following questions : 2×4=8

তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা :

- (a) What are the two kinds of ব্যাধি according to the 'মৈষজ্যৰত্নাবলী'?

'ভৈষজ্যৰত্নাবলী' অনুসৰি দুইবিধ ব্যাধি কি কি ?

(b) Which ancient Ācārya of आयुर्वेद was known as काशीराज? What was his real name?

आयुर्वेदৰ কোনগৰাকী প্ৰাচীন আচাৰ্যক কাশীৰাজ বুলি জনা গৈছিল? তেওঁৰ প্ৰকৃত নাম কি আছিল?

(c) What is the importance of the title 'मिश्रवर्गप्रकरण'?

'মিশ্ৰবৰ্গপ্ৰকৰণ' শিৰোনামৰ তাৎপৰ্য কি?

(d) How can an Ātūr be recognised?

আতুৰ এজনক কেনেকৈ চিহ্নিত কৰা যায়?

9. Explain any one of the following Ślokas : 5

তলত দিয়া শ্লোকৰ পৰা যি কোনো এটাৰ ব্যাখ্যা লিখাঁ :

(a) यथा विषं यथा शस्त्रं यथाऽग्निरहानिर्यथा।

তথৌষধমবিজ্ঞাতং বিজ্ঞাতমমৃতং যথা ॥

(b) यस्तु रोगविशेषज्ञः सर्वभैषज्यकोविदः।

সাধ্যাসাধ্যবিধানজ্ঞস্তস্য সিদ্ধিঃ কৰে স্থিতা ॥

10. Answer the following question : 10

তলৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়াঁ :

(a) Write a note on the definition and the field of action of आयुर्वेद.

আয়ুৰ্বেদৰ সংজ্ঞা আৰু ক্ষেত্ৰখনৰ বিষয়ে এটা টোকা অগবঢ়োৱাঁ।

Or / অথবা

(b) Discuss the qualities of a वैद्य, a भेषज and a परिचारक.

বৈদ্য, ভেষজ আৰু পৰিচাৰকৰ গুণাৱলী আলোচনা কৰাঁ।

***